EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 27.3.2014
COM(2014) 196 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Demokraatlikumad Euroopa Parlamendi valimised
Aruanne komisjoni 12. märtsi 2013. aasta soovituse rakendamise kohta, mis käsitleb Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikumat ja tõhusamat läbiviimist

1. SISSEJUHATUS

Vastavalt aluslepingutes[1] sätestatule on Euroopa Parlamendi valimised ELi demokraatliku protsessi nurgakivi. Enamik ELi kodanikke leiab, et osalemine Euroopa Parlamendi valimistel on parim viis tagada, et ELi poliitikakujundajad võtaksid nende arvamust kuulda[2].

2014. aastal toimuvad valimised on eriti olulised. Need on esimesed valimised pärast seda, kui jõustus Lissaboni leping, mis tugevdas liidu demokraatlikke alustalasid ning Euroopa Parlamendi rolli ja volitusi. Ühtlasi toimuvad need Euroopa integratsiooni seisukohast määrava tähtsusega hetkel, mil EL võtab otsustavaid meetmeid, et väljuda kriisist, millel on kodanike jaoks kaugeleulatuvad tagajärjed.

Selle aasta Euroopa Parlamendi valimiste tulemuste põhjal tehakse olulisi otsuseid ELi tuleviku kohta. ELi kodanike ulatuslik osavõtt hääletamisest on tähtsam kui kunagi varem. Seega tuleb astuda otsustavaid samme, et vähendada lõhet ELi poliitika ja kodanike vahel. Kodanikud lähevad hääletama ainult juhul, kui nad näevad, et neil on valik ning nende hääl loeb[3].

Kõigi Euroopa institutsioonide eesmärk on muuta Euroopa demokraatlik protsess läbipaistvamaks ja suurendada Euroopa hääletajate vastutustunnet seoses Euroopa Parlamendi valimistega.

Komisjon võttis 12. märtsil 2013. aastal vastu soovituse 2013/142/EL Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikuma ja tõhusama läbiviimise kohta,[4] mis oli adresseeritud liikmesriikidele ning Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide erakondadele. Euroopa Parlament on sellega seoses vastu võtnud kaks resolutsiooni[5].

Soovituses 2013/142/EL esitatud nõuanded olid jaotatud kahte peamisse rühma.

Esimene soovituste kogum oli suunatud **valimiste läbipaistvuse ja liidu otsustamisprotsessi demokraatliku legitiimsuse suurendamisele**. Komisjon soovitas, et hääletajaid enne valimisi teavitataks sidemetest liikmesriikide erakondade ja Euroopa erakondade vahel. Ühtlasi peaksid liikmesriikide ja Euroopa erakonnad esitama oma eelistatud kandidaadi Euroopa Komisjoni presidendi kohale ning tutvustama üksikasjalikult selle kandidaadi valimisplatvormi. Liikmesriikide erakonnad peaksid kasutama oma poliitilisi esinemisi, et teavitada kodanikke oma erakonna kandidaadist ja tema valimisplatvormist. Sellised meetmed aitaksid luua tegelikke selgeid seoseid kodanike hääle ja Euroopa erakondade vahel. Need muudaksid ELi otsustamisprotsessi demokraatlikult legitiimsemaks ja soodustaksid tõelist

---

1 Euroopa Liidu lepingu artikkel 10.

2 Peaaegu kuus ELi kodanikku kümnest arvavad, et hääletamine Euroopa Parlamendi valimistel on parim viis tagada, et ELi poliitikakujundajad võtaksid nende arvamust kuulda. Euroopa Parlamendi eurobaromeeter EB/EP 77.4 „Two years to go to the 2014 European elections" (Kaks aastat enne Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimisi) Brüssel, 20. august 2012.

3 Enam kui seitse ELi kodanikku kümnest arvavad, et valimisaktiivsus oleks suurem, kui liikmesriikide erakonnad märgiksid kampaaniamaterjalidele, millise Euroopa erakonnaga nad on seotud, ning enam kui kaheksa ELi kodanikku kümnest ütlevad, et nende motivatsioon hääletada Euroopa Parlamendi valimistel oleks suurem, kui nad saaksid rohkem teavet Euroopa Parlamendi kandidaatide ja erakondade valimisplatvormide ja eesmärkide kohta, ELi mõju kohta nende elule ning valimiste endi kohta. Eurobaromeetri kiiruuring nr 364 ELi kodanike valimisõiguste kohta, 2012. aasta novembri küsitlus.

4 ELT L 79, 21.3.2013, lk 29.

5 Euroopa Parlamendi 22. novembri 2012. aasta resolutsioon Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimiste kohta (2012/2829(RSP)); Euroopa Parlamendi 4. juuli 2013. aasta resolutsioon Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimiste praktiliste aspektide parema korralduse kohta (2013/2102(INI)).

üleeuroopalist arutelu kandidaatide Euroopa visiooni üle. Komisjon soovitas kokku leppida ka ühises hääletuspäevas kõikjal ELis.

Teine soovituste kogum oli adresseeritud liikmesriikidele ning oli suunatud **valimiste tõhususe suurendamisele**, ühtlustades menetlusi, mille alusel ELi kodanikud saavad kasutada oma õigust hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigis, mis on sätestatud direktiivis 93/109/EÜ[6]. Nende soovituste rakendamine liikmesriikides peaks veelgi suurendama valimiste tõhusust ja samal ajal vähendama liikmesriikide halduskoormust.

Käesolevas aruandes vaadeldakse seda, kuidas liikmesriigid ning liikmesriikide ja Euroopa Parlamendi erakonnad soovitusi rakendasid. Ühtlasi käsitletakse seda, kuidas võtsid soovitused vastu teised institutsioonid ja kodanikuühiskond.

2. VALIMISTE DEMOKRAATLIK LÄBIVIIMINE

2013. aasta septembris palus komisjon liikmesriikidel esitada teavet esimese soovituste kogumi rakendamise seisu kohta; enamik liikmesriike vastas sellele palvele[7]. Ühtlasi kogus komisjon teavet liikmesriikide valimisekspertidelt ja Euroopa erakondadelt[8].

Käesoleva aruande koostamise ajaks kogutud teabe ülevaade on esitatud lisas olevas tabelis. Tabeli veebiversiooni[9] uuendatakse korrapäraselt vastavalt sellele, kuidas liikmesriigid esitavad täiendavat teavet.

2.1. Hääletajate teavitamine sidemetest liikmesriikide erakondade ja Euroopa Parlamendi erakondade vahel

Komisjon soovitas, et **liikmesriigid** peaksid „*toetama ja lihtsustama valijaskonnale teabe esitamist liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelise seotuse kohta enne Euroopa Parlamendi valimisi ja valimiste ajal, muu hulgas lubades see seotus märkida kõnealustel valimistel hääletussedelile ja kutsudes erakondi üles seda tegema*”.

Lisaks soovitas komisjon, et **liikmesriikide erakonnad** peaksid „*juba enne valimisi avalikustama, millisesse Euroopa tasandi erakonda nad kuuluksid*” ja „*seda seotust reklaamima nähtavalt kõikidel kampaaniamaterjalidel ning teadete ja poliitiliste esinemiste korral*”.

Oma vastustes väljendasid liikmesriigid selle soovituse üle üldiselt heameelt ning nõustusid, et põhjalik kampaania on oluline kodanike paremaks teavitamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks. Suurem osa vastanud liikmesriike teatasid, et nad olid teavitanud liikmesriigi erakondi vajadusest suurendada läbipaistvust ja teavitada hääletajaid üksikasjalikumalt, et tõhustada Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikumat läbiviimist.

---

6 Nõukogu direktiiv 93/109/EÜ, 6. detsember 1993, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel. EÜT L 329, 30.12.1993, lk 34.

7 Käesoleva aruande koostamise ajaks esitasid komisjoni kirjale vastusena teavet kaheksateist liikmesriiki: Belgia, Eesti, Hispaania, Horvaatia, Kreeka, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Malta, Poola, Portugal, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani, Tšehhi Vabariik, Ungari, Ühendkuningriik.

8 Käesoleva aruande ettevalmistamise raames kirjutas komisjon 2014. aasta veebruaris kõigile Euroopa Parlamendi erakondadele. Vastusena komisjonile esitasid teavet järgmised erakonnad: Euroopa Rahvapartei (EPP), Euroopa Sotsiaaldemokraatlik Partei (PES), Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liit (ALDE), Euroopa Konservatiivide ja Reformistide Liit (AECR), Vaba ja Demokraatliku Euroopa Liikumine (MELD), Euroopa Demokraatide Partei (EDP).

9 http://ec.europa.eu/justice/citizen/voting-rights/index_en.htm.

Selgus aga, et mitme liikmesriigi valimisseaduse kohaselt[10] ei ole hääletussedelitel Euroopa erakondade nimede või logode esitamine lubatud. Kolm nendest liikmesriikidest kaaluvad seaduse muutmist selle teabe esitamise lubamiseks.

Mõned liikmesriigid[11] usuvad, et liikmesriigi erakonnad saavad oma valijaskonda erakonna seotusest kõige paremini teavitada. Üks liikmesriik tõstatas küsimuse seoses liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelise seotuse esiletõstmisest tuleneva võimaliku diskrimineerimisega liikmesriikide nende erakondade suhtes, kellel ei ole sidemeid Euroopa erakondadega.

– Belgia, Eesti, Hispaania, Horvaatia, Kreeka, Luksemburg, Madalmaad, Malta, Portugal, Saksamaa, Soome ja Ühendkuningriik **on teavitanud** oma riigi erakondi soovitusest muuta liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelised sidemed selgemaks.

– Austria, Belgia, Hispaania, Iirimaa, Madalmaad, Ühendkuningriik ja vastavalt hiljutisele muudatusele Sloveenia[12] **lubavad** märkida hääletussedelitele Euroopa tasandi erakondade nimesid ja/või logosid.

– Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Kreeka, Luksemburg, Läti, Malta, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Soome, Taani, Tšehhi Vabariik ja Ungari **ei luba** märkida hääletussedelitele Euroopa erakondade nimesid või logosid.

– Horvaatia, Kreeka ja Rumeenia **kaaluvad muudatuste tegemist** riigi õiguses, et lubada märkida nimesid ja logosid hääletussedelitele.

Euroopa Komisjoniga peetava poliitilise dialoogi raames seni esitatud arvamustes väljendasid liikmesriikide parlamendid[13] samuti soovituse üle heameelt ning andsid positiivse hinnangu selle eesmärkidele, sealhulgas eelkõige sellise valimiskorra positiivsele mõjule, mille raames teavitatakse valijaskonda Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakondade vahelistest sidemetest.

Euroopa Parlamendi erakonnad teatasid komisjonile, et nad julgustavad ja toetavad selliste poliitiliste kampaaniasõnumite edastamist, milles tuuakse esile liikmesriikide erakondade sidemed nendega. Mõned neist aga selgitasid, et kuna osa liikmesriikide valimisseadused ei luba märkida hääletussedelitele Euroopa erakondade nimesid või logosid, ei toeta nad ühtset strateegiat nende liikmesriikide erakondade puhul. Mõned Euroopa tasandi erakonnad vastasid, et õigusraamistiku muutmise korral julgustaksid nad järjekindlamalt liikmesriikide erakondi seda võimalust kasutama. Üks Euroopa erakond teatas, et ei pea logode lisamist vajalikuks ning liikmesriikide erakondade ja Euroopa tasandi erakondade vahelistest sidemetest teavitamiseks tuleks kaaluda teisi meetodeid.

2.2. Euroopa Komisjoni presidendi kandidaadi toetamine

Komisjon soovitas, et **Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakonnad** peaksid „*enne Euroopa Parlamendi valimisi teatavaks tegema, millist kandidaati Euroopa Komisjoni presidendi kohale nad toetavad ja tutvustama tema valimisplatvormi*” ning **liikmesriikide erakonnad** peaksid „*tagama, et nad Euroopa Parlamendi valimistega seotud poliitilistes esinemistes*

[10] Vt lisa.

[11] Vt lisa.

[12] Sloveenia teatas kavatsusest seadust muuta ja seejärel teavitas 20. veebruaril 2014. aastal komisjoni tehtud muudatusest.

[13] Portugali Parlamendi Euroopa Liidu asjade komisjoni arvamus (4. juuni 2013); Rumeenia Parlamendi saadikute koja arvamus (25. juuni 2013) ja senati arvamus (30. september 2013).

teavitaksid kodanikke ka kandidaadist, kelle valimist nad Euroopa Komisjoni presidendi kohale toetavad ja tutvustama tema valimisplatvormi".

Euroopa Parlamendi erakonnad on võtnud arvesse soovitust teatada, kes on nende kandidaat Euroopa Komisjoni presidendi kohale. Seni on kuus Euroopa erakonda esitanud oma kandidaadi(d): Jean-Claude Juncker – Euroopa Rahvapartei (EPP), Martin Schulz – Euroopa Sotsiaaldemokraatlik Partei (PES), Guy Verhofstadt – Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liit (ALDE) ning Euroopa Demokraatide Partei (EDP), José Bové ja Ska Keller – Euroopa Roheliste Partei ning Alexis Tsipras – Euroopa Vasakpartei. Vaba ja Demokraatliku Euroopa Liikumine (MELD) ning Euroopa Konservatiivide ja Reformistide Liit (AECR) teatasid, et nad ei esita kandidaati.

Ühtlasi kavatsevad Euroopa erakonnad üldsust teavitada oma kandidaadist ja tema valimisplatvormist. Mõned erakonnad on juba avaldanud valimisplatvormid ja loonud kampaania veebisaidid, kus on esitatud nende kandidaadi valimisplatvorm ja peamised eelseisvad üritused. Teised erakonnad teatasid, et teevad seda peatselt. Valijaskonnani jõudmiseks kasutatakse sotsiaalmeediat. Korraldatakse kogu ELi hõlmavaid suuri kampaaniaid ja üritusi. Kandidaadid osalevad erinevates ELi riikides toimuvatel avalikel valimisüritustel koos liikmesriikide erakondadega, kellel on kampaanias eriline tähtsus. Osana **Euroopa Parlamendi ametlikust valimiste teavituskampaaniast**[14] edastab Euroopa Ringhäälingute Liit (EBU) 15. mail 2014. aastal debatti Euroopa Komisjoni presidendi kahe põhikandidaadi vahel. Käivitatakse ka muu meediategevus, sealhulgas sotsiaalmeediat hõlmav tegevus, mis võib toimuda koostöös liikmesriikide kavandatud tegevusega.

Euroopa Parlament korraldab koostöös Euroopa Noortefoorumi, Euroopa Komisjoni ja teiste partneritega 9.–11. mail 2014. aastal Strasbourgis noortele mõeldud ürituse „European Youth Event", millesse kaasatakse mitu tuhat noort[15]. Võimalik, et osalevad ka kandidaadid komisjoni presidendi kohale.

Teised ELi institutsioonid toetavad samuti debatti. Euroopa piirkondade ja linnade tippkohtumisel, mille korraldas Regioonide Komitee 8. märtsil 2014. aastal Ateenas, toimus kõrgetasemeline debatt Euroopa Parlamendi valimiste teemal. Ühtlasi korraldab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee debatte liikmesriikides ning viib oma veebisaidi ja teated kooskõlla Euroopa Parlamendi kampaaniaga. Plaanis on liikmesriikides teavet jagavates kontaktpunktides läbi viia ka erikoolitus Euroopa Parlamendi valimiste teemal. Euroopa Ombudsman korraldas Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimisi silmas pidades koos Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamendi presidendiga 4. märtsil 2014. aastal ürituse „Your wish list for Europe" (Mida soovid Euroopalt)[16], selleks et kodanikega arvamusi vahetada.

Liikmesriigid teatasid komisjonile valimisaktiivsuse suurendamiseks võetavatest laiematest kommunikatsioonimeetmetest, nagu teabekampaaniad esmakordsetele hääletajatele, valimiste veebilehed, meedia teabetunnid ning ümarlauad ja seminarid.

Parimate tavade näited

– **Soome** on loonud Euroopa Parlamendi valimistele pühendatud veebisaidi, mis pakub põhjalikku teavet Euroopa Parlamendi, Euroopa erakondade ja nende võimaliku seotuse kohta riigi erakondadega (www.vaalit.fi). Ühtlasi on veebisaidil toodud hääleõiguse kasutamise

[14] http://www.elections2014.eu/et.
[15] http://www.europarl.europa.eu/eye2014/en/news/news.html.
[16] http://www.ombudsman.europa.eu/en/activities/calendarevent.faces/en/818/html.bookmark.

suunised nendele ELi kodanikele, kellel ei ole Soome kodakondsust. Soome parlament on eraldanud 100 000 eurot valitsusvälistele organisatsioonidele teavituskampaaniate korraldamiseks Euroopa Parlamendi valimiste ajal.

– Poola seob valimiskampaania ELi liikmesuse 10. aastapäevaga. Euroopa Parlamendi valimiste populariseerimine on seatud prioriteediks ning eesmärgiks on võetud valimisaktiivsuse suurendamine. Kampaania raames tõstetakse esile seda, kui edukad on olnud kümme aastat ELi liikmena ning kasutatakse konkreetseid näiteid, et demonstreerida mõju, mida EL on avaldanud Poola kodanike igapäevaelule. Kavandatakse telesaadet, milles selgitatakse ELi põhimõtteid ja seda, mida 10 aastat ELi liikmesust on Poola ja selle kodanike jaoks kaasa toonud. Poola suhtleb ka teistes ELi riikides elavate Poola kodanikega, et suurendada nende teadlikkust võimalusest hääletada nende praeguses elukohariigis.

2.3. Ühine hääletuspäev

Komisjon soovitas, et **liikmesriigid** peaksid „*kokku leppima Euroopa Parlamendi valimiste ühises päevas, kus valimisjaoskonnad suletakse ühel ja samal ajal*", et lahendada killustatuse küsimusi ja tagada sidusamad üleeuroopalised valimised, korraldades valimised samal päeval kõikjal ELis.

Kuigi osa liikmesriike nõustus korraldama valimisi pühapäeval, 25. mail 2014. aastal, lükkasid teised selle idee tagasi, selgitades, et tööpäeval või laupäeval hääletamine suurendaks valimisaktiivsust. Ühise hääletuspäeva tagasilükkamist selgitati ka riigi traditsioonidega[17].

Liidu õiguses on kehtestatud ranged normid valimistulemuste avaldamise ajastamise kohta[18]. Nende normidega on eelkõige keelatud ametlikult avaldada tulemusi mis tahes liikmesriigis enne, kui valimisjaoskonnad on kõigis liikmesriikides suletud. Eesmärk on vältida seda, et ELi hääletajaid mõjutaksid nende liikmesriikide tulemused, kus valimisjaoskonnad on juba suletud, ning kaitsta seeläbi vabade valimiste põhimõtet. Komisjon jälgib tähelepanelikult, kuidas liikmesriigid neid norme rakendavad ning on võtnud meetmeid,[19] et tagada nende järgimine Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimistel.

Valimiste koondtulemused avaldab Euroopa Parlament 25. mai õhtul, edastades ühise teate kõikjal ELis.

2.4. Kodanikuühiskonna roll

Lisaks liikmesriikidele ning Euroopa tasandi ja liikmesriikide erakondadele adresseeritud komisjoni soovitusele võtavad kodanikuühiskonna organisatsioonid kui olulised arvamuskujundajad meetmeid seoses kodanike teavitamisega uuest demokraatlikust impulsist Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimistel. Kodanikuühiskonna organisatsioonidel on hea võimalus arutleda oma liikmetega erinevate kandidaatide valimisplatvormide eeliste ja puuduste üle. Paljud nendest organisatsioonidest näevad Euroopa Komisjoni presidendi kohaga seotud kampaaniates suurepärast võimalust oma sõnumi edastamiseks ja kandidaatide valimisplatvormi mõjutamiseks. See võib soodustada kodanike ja kandidaatide vahelist

---

17 Vt lisa.

18 Esindajate otsest ja üldist Euroopa Parlamenti valimist käsitlev 1976. aasta akt, mis on lisatud 20. septembri 1976. aasta otsusele 76/787/ESTÜ, EMÜ, ning mida muudeti viimati nõukogu otsusega 2002/772/EÜ, Euratom (EÜT L 283, 21.10.2002, lk 1).

19 Holland ei täitnud neid norme Euroopa Parlamendi 2009. aasta valimiste ajal. Pärast komisjoni sekkumist kohustus Holland kirjalikult võtma meetmeid nende normide järgimiseks ja andis kohalikele omavalitsuste jaoks välja asjakohased suunised Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimiste kohta.

arutelu ning tuua kaasa konkreetse kandidaadi selge toetuse, soodustades ühtlasi Euroopa avalikus ruumis toimuvaid ja üleeuroopalisi arutelusid valimiste teemal.

Kodanikuühiskonnal üldisemalt on tähtis roll **kodanike teavitamisel Euroopa Parlamendi valimistel osalemise olulisusest ja kasust**. Mitu asjakohast algatust on käivitatud või praegu ettevalmistamisel.

Parimate tavade näited

Hääletusjuhendid ja teave

– AEGEE-Europe (Euroopa tudengifoorum): „Y Vote 2014". Organiseeritud tegevus hõlmab hääletusjuhendi koostamist, bussiringreise ja noorte konvente[20].

E-hääletusvahendid / profiilide koostamise vahendid

Need e-vahendid aitavad hääletajatel kandidaati valida, sobitades nende profiili ja eelistused kandidaatide profiili ja valimisplatvormiga.

– Euroopa Noortefoorum – algatus League of Young Voters ja e-vahend VoteWatch[21].

– Euroopa Liidu Demokraatia Vaatluskeskuse hääletusprofiilide koostamise vahend Euandi[22].

– Hääletusprofiilide koostamise vahend WeCitizens[23].

Debatid, foorumid ja veebivestlused kandidaatidega

– Debating Europe[24] korraldab veebidebatte, reaalajas vestlusi ja näost näkku kohtumisi, mis annavad ELi kodanikele võimaluse esitada praegustele ja tulevastele Euroopa Parlamendi liikmetele küsimusi Euroopa ees seisvate probleemide kohta ning aitavad kodanikel teha Euroopa Parlamendi valimistel teadliku valiku.

– Valitsusvälise organisatsiooni Noored Euroopa Föderalistid (Young European Federalists) projekt „Move Europe"[25] hõlmab debatte ja noortele suunatud kampaaniaid.

– Euroopa Kodanike Teenistus (ECAS) korraldab projekti „JoiEU" (Ühine kodanikuosalus tugevama, kodanikusõbralikuma liidu jaoks), mis keskendub Euroopa Parlamendi valimistel osalemisele[26].

– Euroopa kodanike aasta allianss (EYCA)[27] korraldab 2014. aasta märtsis kodanikuühiskonna päeva ja kutsub osalema peamised kandidaadid.

Lisaks muudele algatustele, mille eesmärk on Euroopa avaliku ruumi tugevdamine, on komisjon korraldanud üle 50 kodanikega peetud dialoogi,[28] mille raames on pöördutud otseselt või kaudselt üle 500 000 kodaniku poole. Samuti on komisjon täitnud ELi kodakondsust käsitlevas 2013. aasta aruandes võetud kohustuse (meetme 12 esimene lõik) avaldada kõigis ELi ametlikes keeltes kasutajasõbralik käsiraamat, milles käsitletakse ELi

20 http://www.aegee.org/aegee-europe-launches-y-vote-2014/.
21 http://www.myvote2014.eu/en.
22 http://www.eui.eu/Projects/EUDO/EUandI/Index.aspx/.
23 http://www.wecitizens.be/fr/elections-2014/.
24 http://www.debatingeurope.eu/vote2014/.
25 http://www.jef.eu/activities/projects/moveurope2014/.
26 http://joieu.net/.
27 http://ey2013-alliance.eu/.
28 Komisjoni aruanne „Dialoogid kodanikega Euroopa avaliku ruumi kujundamisel", COM(2014) 173.

kodanike peamisi õigusi, sealhulgas õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel[29].

3. VALIMISTE TÕHUS LÄBIVIIMINE

3.1. Halduprotsessi lihtsustamine

Euroopa Parlamendi valimiste legitiimsuse tagamiseks tuleb vastavalt direktiivile 93/109/EÜ[30] kehtestada menetlused, millega kindlustatakse, et ELi kodanikud ei hääletaks ega kandideeriks samadel valimistel nii oma päritoluliikmesriigis kui ka elukohariigis. Tuginedes liikmesriikide ekspertidega peetud aruteludele, esitas komisjon soovituses 2013/142/EL loendi meetmetest, et lihtsustada sel eesmärgil kehtestatud andmevahetusmehhanismi,[31] vähendades liikmesriikide halduskoormust selle rakendamisel ning muutes selle kindlamaks ja tõhusamaks rikkumiste ärahoidmisel.

Komisjon soovitas eelkõige, et liikmesriigid peaksid igas liikmesriigis looma ühe kontaktasutuse, hõlbustamaks hääletajate andmete sujuvamat vahetamist teiste liikmesriikidega; elukohaliikmesriike kutsuti üles edastama täiendavaid isikuandmeid, mida hääletaja päritoluliikmesriigi ametiasutused võivad vajada hääletaja tõhusamaks identifitseerimiseks; kõik liikmesriigid peaksid andmete salvestamiseks kasutama sama elektroonilist vormingut ja turvalist, krüpteeritud elektroonilist andmevahetusmeetodit, et kaitsta hääletajate isikuandmeid; liikmesriigid peaksid saatma andmed ühtsete pakettidena päritoluliikmesriigi kaupa, millele lisandub hilisemas etapis vajaduse korral veel üks edastamine; andmete vahetamisel peaksid liikmesriigid arvesse võtma kõikjal ELis kehtestatud erinevaid valimiskalendreid.

Pärast soovituste vastuvõtmist on komisjon teinud koostööd liikmesriikide ekspertidega, et aidata neil soovitusi rakendada. Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimiste puhul on kõik liikmesriigid nõustunud looma ühe kontaktasutuse teadete saatmiseks ja vastuvõtmiseks teabevahetusmehhanismi kaudu, v.a Ühendkuningriik, kes plaanib ELi hääletajate kohta teateid saata kohalike valimisasutuste kaudu.

Komisjon tagas, et kõik liikmesriigid oleksid täielikult teavitatud sellest, mis tüüpi andmeid neil vaja on, et tõhusalt kontrollida nende kodanike isikusamasust, kes on registreerinud hääletama elukohaliikmesriigis.

Peaaegu kõik liikmesriigid suurendasid valimiste eel toimuva andmevahetuse turvalisust, võttes kasutusele ühise elektroonilise vormingu ja kasutades komisjoni soovitatud krüpteerimisvahendit.

Ühtlasi tegi komisjon kõigile liikmesriikidele kättesaadavaks kõikjal ELis kasutatavad valimiskalendrid tagamaks, et andmed edastatakse õigel ajal

---

29 http://bookshop.europa.eu/uri?target=EUB:NOTICE:NA0414127:EN

30 Nõukogu direktiiv 93/109/EÜ, 6. detsember 1993, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel, EÜT L 329, 30.12.1993, lk 34.

31 Mehhanism koosneb liikmesriikidevahelisest andmete vahetusest selliste ELi kodanike kohta, kes on registreerinud hääletama või kandideerima elukohaliikmesriigis. Päritoluliikmesriik peab elukohaliikmesriigi andmete põhjal eemaldama asjaomased kodanikud oma valijate nimekirjast (või takistama muul viisil neid hääletamast või kandideerimast).

Suurem osa liikmesriike tegi põhjalikku tööd, et valmistuda ette nimetatud soovituste rakendamiseks. Nende meetmete rakendamine Euroopa Parlamendi valimiste puhul peaks aitama kaasa valimisprotsessi ühtlustamisele ja halduskoormuse vähendamisele.

3.2. Komisjoni võetud täiendavad meetmed valimiste veelgi tõhusamaks läbiviimiseks

Lisaks soovitusele on võetud ka täiendavaid meetmeid, selleks et Euroopa Parlamendi valimisi tõhusamalt läbi viia. Direktiiviga 2013/1/EL[32] lihtsustatakse ELi kodanike kandideerimist oma elukohaliikmesriigis, kuna nad peavad oma päritoluliikmesriigi asjaomase ametiasutuse tõendi asemel esitama vaid isikut tõendava dokumendi ja tingimuste täitmist kinnitava deklaratsiooni.

Komisjon peab selle direktiivi õigeaegset ülevõtmist prioriteediks, et ELi kodanikud saaksid tõhustatud protsessist kasu juba Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimistel. Komisjon on tähelepanelikult jälginud, milliseid meetmeid liikmesriigid on direktiivi ülevõtmiseks võtnud. Pärast direktiivi ülevõtmise tähtaja möödumist 28. jaanuaril 2014 otsustas komisjon 5. veebruaril 2014. aastal algatada rikkumismenetluse 14 liikmesriigi vastu, kes ei olnud oma ülevõtmismeetmetest õigeaegselt teatanud. Vahepeal teatas suurem osa liikmesriike oma ülevõtmismeetmetest.

Komisjon on arutanud liikmesriikidega ka varem ilmnenud probleeme, mis on seotud direktiivi 93/109/EÜ ülevõtmisega[33]. Eelkõige hõlmavad need täiendavate nõuete kehtestamist hääletama registreerimisel (mis toovad ELi kodanikele kaasa takistusi oma hääleõiguse kasutamisel) ja valimiste legitiimsuse kaitsmist käsitlevate sätete ebaõiget ülevõtmist.

Kõik peale kahe juhtumi on nüüd lõpetatud. Ülejäänud juhtumite puhul võttis üks liikmesriik ülevõtmisprobleemide lahendamiseks hiljuti vastu uue õigusakti[34] ja teine liikmesriik võtab vastava õigusakti vastu lähiajal[35].

4. JÄRELDUSED

Komisjoni soovitus Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikuma ja tõhusama läbiviimise kohta võeti üldiselt hästi vastu. Käesolev dokument on esialgne aruanne, mis käsitleb algatusi, mida liikmesriigid ning liikmesriikide ja Euroopa erakonnad välja töötavad, et suurendada läbipaistvust ja kodanike teadlikkust ning edendada üleeuroopalisi kampaaniaid seoses kandidaatide ja nende valimisplatvormidega. Käesoleva aruande eesmärk on soodustada parimate tavade vahetamist ja kutsuda üles käivitama uusi algatusi ELi demokraatia tõhustamiseks Euroopa Parlamendi eelseisvate 2014. aasta valimiste valguses.

Komisjon jälgib valimiste eel jätkuvalt, kuidas liikmesriigid ja erakonnad soovitust rakendavad ning uuendab korrapäraselt veebis olevat tabelit[36] liikmesriikide esitatud täiendava teabega (eelkõige nendelt kümnelt liikmesriigilt, kes ei olnud vastanud komisjoni teabenõudele selle aruande koostamise ajaks).

---

32 Direktiiv 2013/1/EL, millega muudetakse direktiivi 93/109/EÜ seoses üksikasjaliku korraga, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel. ELT L 26, 26.1.2013, lk 27.

33 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 25 kohane aruanne „ELi kodakondsuse tugevdamiseks aastatel 2011–2013 tehtud edusammud”, COM(2013) 270.

34 Komisjon vaatab hiljuti teatavaks tehtud Slovakkia seadust läbi.

35 Tšehhi Vabariik.

36 http://ec.europa.eu/justice/citizen/voting-rights/index_en.htm.

Komisjon koostab täieliku aruande pärast Euroopa Parlamendi valimisi, hinnates asjaomaste ELi õigusaktide, sealhulgas soovituse 2013/142/EL rakendamist. Selles tõstetakse esile Euroopa Parlamendi valimiste eel käivitatud täiendavaid algatusi ning vaadeldakse kodanikuühiskonna organisatsioonide rolli. See peaks aitama edaspidiseks kindlaks teha võimalikke uusi lähenemisviise veelgi demokraatlikumate Euroopa Parlamendi valimiste tagamiseks.